

EUROPA

WIELKI SŁOWNNIK SKRÓTÓW I SKRÓTOWCÓW

Piotr Müldner-Nieckowski

• OSOBISTY DORADCA JĘZYKOWY • OSOBISTY DORADCA JĘZYKOWY

21
SŁOWNIKI
WIEKU

WIELKI SŁOWNNIK
SKRÓTÓW
I SKRÓTOWCÓW

WIELKI SŁOWNNIK SKRÓTÓW I SKRÓTOWCÓW

Piotr Müldner-Nieckowski

OSOBISTY DORADCA JĘZYKOWY ▪ OSOBISTY DORADCA JĘZYKOWY

EUROPA
WYDAWNICTWO

Dyrektor, redaktor naczelny
Wojciech Głuch

Redakcja
Bożena Dembińska

Projekt graficzny stron i okładki
Magdalena Idaszewska

Projekt typograficzny
Rafał Komorowski, Pro-Forma sp. z o.o.

Łamanie i przygotowanie do druku
Pro-Forma sp. z o.o.

Wydanie pierwsze 2007
© 2006 by Piotr Müldner-Nieckowski

Wszystkie prawa zastrzeżone, szczególnie prawo do przedruku i tłumaczeń na inne języki. Żadna z części tej książki nie może być publikowana bez uprzedniej pisemnej zgody Wydawnictwa. Dotyczy to również sporządzania fotokopii, mikrofilmów oraz przenoszenia danych do systemów komputerowych.

ISBN 83-7407-116-8

Wydawnictwo EUROPA Sp. z o.o.
ul. Kościuszki 35, 50-011 Wrocław
tel. 071 346 30 11, faks 071 346 30 15
e-mail: europa@wydawnictwo-europa.pl
www.wydawnictwo-europa.pl

Druk i oprawa
Toruńskie Zakłady Graficzne „Zapolex”

Wstęp

Skróty występowały w najstarszych zabytkach piśmiennictwa. W inskrypcjach nagrobnych i na różnorodnych tabliczkach kamiennych spotyka się na przykład jednoliterowe symbole wyrazów, wśród których skrót wyrażony literą „a” miał sto pięćdziesiąt dwa odpowiedniki wyrazowe, a „c” dwieście pięćdziesiąt dziewięć, łącznie zaś skrótów łacińskich opisano dotychczas kilka tysięcy. Sprowadzanie pewnych wyrazów i wyrażań do postaci krótkich znaków i symboli (*sigla*) wynikało nie tylko z braku miejsca i trudności w odkuwaniu w kamieniu długich tekstów, ale także z naturalnej skłonności użytkowników języka do komunikowania się za pomocą środków możliwie najprostszych. Tak jest do dziś.

Skracanie ma wiele zalet: oszczędza miejsce, przyspiesza pisanie, ułatwia notowanie i wymowę nazw długich a kłopotliwych w odmianie. Ma także wady. Większość skrótów jest zrozumiała tylko wtedy, kiedy odbiorca je zna. Istnieje wiele skrótów i skrótowców standardowych, znanych powszechnie, na przykład *np.*, *itp.*, *m.in.*, *PKO*, *RP* czy *PC*, z którymi radzi sobie każdy, pod warunkiem że zostały użyte zgodnie ze standardem, to znaczy w najczęściej spotykanym znaczeniu i w zestawieniu z tekstem sąsiadującym, który je objaśnia. Kiedy mówimy „PKO”, odbiorca zazwyczaj uzna, że mamy na myśli Powszechną Kasę Oszczędności, ale przecież może też chodzić o Pocztową Kasę Oszczędności (1919–1950), Polską Kasę Opieki, SA (Bank), Polski Komitet Obywatelski (1941–1945), Polski Komitet Obywatelski (Francja, 1939–1940), powiat grodzki Konin (kod na tablicy rejestracyjnej samochodu), Powiatowy Komitet Obrony lub o jeszcze coś innego. Co gorsza, w użyciu znajdują się niezliczone formy, których znaczenia nie domyślimy się bez pomocy słownika, a nawet takie, które tylko imitują skróty i w rzeczywistości nic nie znaczą, na przykład pisane wielkimi literami znaki w nazwach firm: *JAC Inc.*, *BEDER Okna i Drzwi*, *Fabryka Mebli FORTE S.A.* To niewątpliwie skutek nieustającej mody na stosowanie skrótowców, którą obserwujemy od zakończenia II wojny światowej.

Na zwykły słownik wyrazów i związków frazeologicznych nakłada się więc zbiór drugi, nie mniej liczny, zawierający kody, akronimy, symbole literowe, które – jak widać – niekoniecznie muszą być odpowiednikami słów i związków wyrazowych. Mniej wyrobieni autorzy tekstów prasowych lub specjalistycznych chętnie z tych skrótowców zasobów korzystają, nie dbając o czytelność i zrozumiałość. Odbiorcy nieraz są zmuszani do zgadywania, o czym mowa.

Jak pisze znawca tej problematyki, prof. Jerzy Podracki¹, praktyka stosowania skrótów i skrótowców jest jednak faktem, z którym musimy się pogodzić, co nie znaczy, że pozostajemy bezradni.

Z myślą o tym został stworzony słownik, który trzymają Państwo w rękę. Powstał głównie dzięki materiałowi językowemu zbieranemu do słownika frazeologicznego². Skrócenia, zwłaszcza skrótowce, są etykietkami wyrażań najczęściej wielowyrzawowych, pod pewnym względem podobnych do frazeologizmów, było więc wielce interesujące, w jaki sposób formy te funkcjonują w olbrzymiej masie grupowych jednostek języka. Robiąc wypisy idiomów z tekstów prasowych i użytkowych, do osobnych baz danych wprowadzałem także skrótowce i skróty. Przetrzywały burzliwe dzieje układania leksykonu frazeologii, więc kiedy Wydawca zwrócił się do mnie z pytaniem, czy byłbym gotów podjąć się napisania słownika skrótów, odpowiedziałem twierdząco.

¹ Podracki J., *Słownik skrótów i skrótowców*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999.

² Müldner-Nieckowski P., *Wielki słownik frazeologiczny języka polskiego*, Świat Książki, Warszawa 2003.

Nie wiedziałem, jak obciążające jest to zadanie. Wymagało wielkiego nakładu pracy w zakresie redakcyjnego porządkowania materiału i rozwiązywania niezliczonych skrótów obcojęzycznych, które z tak dużym nasileniem występują w polskich tekstach. Jeszcze trzydzieści lat temu znaczną obfitość skrótów i skrótowców widywało się jedynie w publikacjach medycznych, technicznych, w zestawieniach nazw firm i instytucji i w praktyce bibliotecznej. Dziś, kiedy Polska jest otwarta na świat, nie ma już dziedziny, w której abrewiacje obce nie odgrywałyby znaczącej roli jako bogaty słownik zastępczy.

Dodatkową trudność sprawiło opracowanie i zrealizowanie koncepcji doboru skrótów, które powinny się znaleźć w słowniku. W polskich tekstach znajdują się setki tysięcy jeśli nie miliony skrótów, skrótowców, form pośrednich i wyrazów od nich tworzonych. Co chwila powstają nowe, inne zanikają. W naszym słowniku można było pomieścić tylko ich część, co wymagało rygorystycznej selekcji. Świadomie zrezygnowałem z podawania jednostek występujących w publikacjach bardzo specjalistycznych i położyłem nacisk na układanie zbioru użytecznego w codziennym życiu, zawierającego więc także skróty archiwalne, wciąż potrzebne wszystkim, którzy przeżyli PRL. Kierowałem się obecnością tych skrótów w tekstach głównie publicystycznych, kulturalnych, edukacyjnych, historycznych, informatycznych, technicznych, reklamowych, adresowanych do ogółu albo ogół interesujących.

Podziękowanie

W pracach nad słownikiem pomagały mi dwie osoby, którym jestem winien głęboką wdzięczność. Żonie Mirze, bibliotekarce, za wsparcie duchowe, zdwojoną opiekę i niezawodne zdobywanie najtrudniej nawet dostępnych źródeł, bez których w pewnych obszarach nie posunąłbym się ani na krok. Córcie Justynie Jannasz, iberystce, za fachowe opracowanie sporej części haseł i użyczenie własnego materiału włoskiego i hiszpańskiego, a także za trafne uwagi leksykograficzne. Pozostałym domownikom i przyjaciółom dziękuję za wspierałomyślne zrozumienie mojej nieobecności w życiu rodzinnym i towarzyskim.

Piotr Müldner-Nieckowski

Zawartość i budowa słownika

Słownik zawiera 74 370 skrótów wyrazów i wyrażeń, skrótów i skrótowców, występujących w tekstach polskich, obserwowanych w latach 1974–2006. W doborze haseł kierowałem się zasadą frekwencyjności, to jest częstotliwością występowania tych jednostek. Zostały przedstawione w zasadzie w formie ortograficznej pojawiającej się najczęściej, ale w konfrontacji z zasadami pisowni uznanymi za obowiązujące³. Odrzucałem formy bardzo rzadkie.

Skrótowce, które są odpowiednikami nazw firm i instytucji już nieistniejących, weryfikowałem na podstawie danych z Archiwum Akt Nowych, Systemu Ewidencji Zasobu Archiwalnego Archiwów Państwowych SEZAM, zestawienia dawnych i istniejących firm prowadzonego przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Prawie wszystkie sprawdzałem w Korpusie Języka Polskiego PWN, jeśli w nim występowały. Opis pozostałego materiału źródłowego podaję we wstępie do słownika frazeologicznego⁴, tu jedynie wspomnę, że były to notowania języka mówionego w latach 1975–2002, zapisy z audycji radiowo-telewizyjnych, własny zbiór dokumentów urzędowych, 210 pozycji literatury naukowej i specjalistycznej, poradników, wreszcie obszerne zespoły czasopism systematycznie badanych od 1975 r. Uzupełnienia i weryfikacja materiału były wykonywane także na podstawie istniejących słowników, których wykaz podaję na końcu tego rozdziału.

Słownik zawiera tylko skrócenia rzeczywiste, nie jest rejestrem nazw własnych instytucji istniejących w Polsce i za granicą ani katalogiem pojęć i obiektów, ponieważ nie wszystkie istniejące nazwy i wyrażenia są skracane. Nie tworzyłem żadnych skrótów teoretycznie możliwych a niewystępujących w tekstach, uznając taki zabieg za naukowo niedopuszczalny. I odwrotnie, starałem się zanotować różnorodność skracania tych samych wyrażeń, np. językoznawczego *liczba mnoga*, którego skróty w naukowych tekstach lingwistycznych występują najczęściej w trzech postaciach: *lm.*, *l.m.*, *l.mn.* Bardzo rzadko występujących form *licz. mn.* lub *l.mn.* słownik nie dokumentuje.

Niejeden skrót jest odpowiednikiem tylko jednego rozwinięcia, w innych znaczeniach nie występuje i innych rozwinięć nie ma. Na przykład skrót *itd.* jest odpowiednikiem tylko wyrażenia *i tak dalej*, i nie ma innych znaczeń, mimo że teoretycznie w każdej chwili można by je utworzyć, na przykład: *i to dobrze*, *i tego dowiódł*. Ponadto niektórzy nosiciele nazw (właściciele i zarządcy firm i instytucji) wręcz unikają skracania w obawie przed utratą indywidualnych cech marketingowych tych nazw, inni nie używają skrótów, ponieważ byłyby niezręczne, nieczytelne, niewymawialne albo wywoływały niewygodne skojarzenia.

W zbiorze haseł słownika uwzględniono fakt, że pewne skrótowce występują jako fragmenty dłuższych skrótowców. Są to standardowe zestawienia wielkich liter typu *KD* (Komitet Dzielnicowy), *DK* (Dom Kultury), *GSZ* (Gminna Szkoła Zbiorcza), które lokalnie albo okresowo są uzupełniane członami dopełniającymi, identyfikującymi: Komitet Dzielnicowy Budowy Pomnika Jana Kochanowskiego (KDBPJK), Dom Kultury w Jaśle (KD), Gminna Szkoła Zbiorcza w Makowie (GSZM). Każdy człon rozwinięcia takich fragmentarycznych skrótowców jest w słowniku zapisany wielką literą, co sygnalizuje, że mogą one występować jako część nazwy własnej. Ze względu na dużą liczbę uzupełnianych form tego rodzaju w wielu wypadkach pozostawiłem tylko ich znaczące powtarzalne fragmenty, np. *MDK* – *Miejski Dom Kultury*, i nie wymieniałem wszystkich instytucji, które w nazwie mają ten składnik, ponieważ przekroczyłoby to ramy objętościowe słownika.

W wypadku skrótowców pochodzenia obcego rozwinięcia dokonane przeze mnie (wolne tłumaczenie rozwiniętej nazwy obcej) podaję małymi literami, na przykład „ang. *Athens News Agency*, ang. *Athenagence*, fr. *Agence d’Athenes*, grecka (ateńska) agencja prasowa”. Dzieje się tak, jeśli w materiale źródłowym nie odnalazłem rozwinięcia w wersji polskiej. Jeśli jednak rozwinięcia takiego po polsku używano, to jest ono w słowniku pisane wielką literą, na przykład „hiszp. *Agencia Bolivariana de Noticias*, Boliwijska Agencja Informacyjna”.

Wielkie litery występują na początku wyrazów składowych rozwinięć także i wtedy, kiedy pewne pojęcia (głównie obcojęzyczne) są obwarowane prawem patentowym lub autorskim, co dotyczy zwłaszcza terminologii technicznej, informatycznej, elektronicznej, multimedialnej i artystycznej, a także kiedy wyrazy pospolite są składnikami nazw własnych (np. geograficznych lub politycznych), na przykład: ang. *Natural Binary Coded Decimal*, Naturalny Kod Dwójkowy; ang. *New Programming Language*, Nowy Język Programowania; Normatyw Techniczny Projektowania; Pamięć Mikroprogramów; ang. *Public Key Infrastructure*, Infrastruktura Klucza Publicznego; Wyspy Kokosowe; Republika Zielonego Przylądka.

W niektórych zestawieniach rozwinięć danego skrótowca albo skrótu występują formy pozornie dublujące się. Mamy z tym zjawiskiem do czynienia wtedy, kiedy zarówno skrótowiec, jak i jego treść rozwinięta dotyczą firm lub instytucji odrębnych, ale o tej samej nazwie. W innych wypadkach chodzi o różne znaczenia skracanego wyrażenia. Staralem się opatrzyć takie rozwinięcia kwalifikatorem identyfikującym lub adekwatną definicją. Np. „*m.* – *mięsień* (*med.*)”. Zapis taki znaczy, że skracanie wyrazu „mięsień” do postaci „*m.*” odnalazłem tylko w tekstach medycznych. Jeśli jednak obok

³ Podracki J., *op. cit.*; także: Markowski A., artykuł *Skrót*, Jadacka H., artykuł *Skrótowce*, w: *Hasła problemowe*, [w:] *Wielki słownik poprawnej polszczyzny PWN*, red. Markowski A., Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2004.

⁴ Müldner-Nieckowski P., *op. cit.*

siebie znajdują się identyczne rozwinięcia danego skrótu, jedno z kwalifikatorem, drugie bez niego, znaczy to, że skrót jest dużo częściej używany w znaczeniu kwalifikowanym niż ogólnym. Np. „*m. – męski, męski (jęz.)*”. Tu skrót wyrazu *męski* występuje w różnych obszarach słownictwa, częściej jednak jest skracany w tekstach dotyczących języka (*jęz.*) niż w mowie ogólnej.

Kwalifikatory i definicje odnoszą się do skrótów i skrótowców, nie zaś do ich rozwinięć. Mają za zadanie wyłącznie identyfikowanie pojęć, wskazując, którego zakresu znaczeń dotyczy dany skrót. Nie pełnią funkcji kompletnych objaśnień jak w leksykonie wyrazów czy związków frazeologicznych. Głównym zadaniem słownika skrótów i skrótowców jest bowiem podawanie rozwinięć skrótów, a nie opisywanie tych rozwinięć.

Pominałem skrótowce rzekome, występujące w licznych nazwach firm, takie jak *ABC* w nazwie *ABC Data*; *TEK* w nazwie *TEK Direct & Media Sp. z o.o.*; czy *BAS* w nazwie *Fabryka Okien BAS* itp., ponieważ nie mają one żadnych rozwinięć i albo są wymyślonymi wyrazami-etykietami, wpadającymi w oko symbolami, albo sposób ich utworzenia został całkowicie zapomniany. Podają jednak pewną liczbę symboli (na przykład jednostek), które w rzeczywistości nie są skrótami, ale które swoją formą przypominają skróty albo znajdują się na pograniczu symboliki i typu skróconieniowego. Kierowałem się masowym ich występowaniem w tekstach edukacyjnych lub naukowych oraz przekonaniem, że nie każdy użytkownik słownika jest w stanie klasyfikować

takie znaki i rozróżniać, czy należą do symboliki, czy do typu skróconieniowego.

Jak wspomniałem wyżej, słownik przedstawia wybór haseł pojawiających się jedynie w źródłach rodzimych. Na przykład skrótowiec *AP* ma w słowniku 34 rozwinięcia (znaczenia), mimo że w słownikach zachodnich i rosyjskich występuje ich ponad 280. Tylko takie znalazłem w tekstach polskich. Słownik podaje ograniczoną liczbę (ok. 300) wyrazów odskrótowcowych, tak powszechnie używanych, jak *wuefemka* (od WFM), *akowiec* (od AK) czy *tepsa* (od TP S.A. lub TPSA), ponieważ pozostałe, choć spotykane, na ogół mają zasięg ledwie lokalny, środowiskowy, a ich weryfikacja u źródła była niemożliwa.

W słowniku występują hasła odsyłaczowe (indeksowe). Jest to rodzaj *indeksu wewnętrznego*, który ma służyć pomocą osobom piszącym. Należy podkreślić, że są to wyłącznie odsyłacze, które same w sobie nie identyfikują rzeczywistego (poprawnego) skrótu. Użytkownik powinien odnaleźć wskazane strzałką hasło i tam odczytać informację, którą będzie się kierował przy skracaniu wyrażenia.

Pewne hasła odsyłaczowe zgrupowano, tak żeby użytkownik otrzymał przegląd jednostek niektórych klas. W ten sposób ujęto m.in.: skróty nazw domen internetowych, języków, nazw państw i rejonów umieszczanych na samochodowych tablicach rejestracyjnych według mianownictwa ISO, towarzystw czy pierwiastków chemicznych.

Wybrane zagadnienia z zakresu abrewiologii, czyli nauki o skróconieniach językowych⁵

Skrócenia wyrazów i wyrażeń dzielą się zasadniczo na dwie grupy: skróty i skrótowce. Występują także postaci skróceń pośrednie (będące zarówno skrótami, jak i skrótowcami) oraz imitacje skróceń, symbole literowe i nieliterowe, które znajdują się na pograniczu typu skróconieniowego.

Skrótami nazywamy takie niesamodzielne pochodne formy wyrazów lub wyrażeń, które odczytuje się jako całe wyrazy skracane, na przykład: *m.in.* (wymowa: *między innymi*), *etc.* (wymowa: *et cetera*), *a.* (wymowa: *albo*), *dot.* (wymowa: *dotyczy*), *ptk* (wymowa: *pułkownik*).

Skrótowcami nazywamy takie pochodne formy wyrazów (nazw własnych, nazw obiektów, nazw pojęć), które powstały z początkowych liter, głosek lub sylab wyrazów składowych (niekoniecznie wszystkich) i które funkcjonują albo mogą funkcjonować samodzielnie tak jak wyrazy.

Skrótowce tradycyjnie dzielą się na cztery grupy:

- literowce** (skrótowce literowe), zbudowane z pierwszych liter wyrazów nazwy rozwiniętej i czytane każda litera osobno, tak jak się wymawia nazwy liter, na przykład: *PKO* (wymowa: *pe-ka-o*), *MZS* (wymowa: *em-zet-es*), *NBP* (wymowa: *en-be-pe*), *PO* (wymowa: *pe-o*);
- głoskowce** (skrótowce głoskowe), zbudowane z pierwszych liter wyrazów nazwy rozwiniętej i czytane w całości jako suma głosek, na przykład: *MEN* (wymowa: *men*), *SEC* (wymowa: *sek*), *BIP* (wymowa: *bip*), *PiS* (wymowa: *pis*);
- grupowce** (sylabowce, skrótowce sylabowe), zbudowane z sylab powstałych przez odcięcie pozostałych części wyrazów składowych nazwy rozwiniętej, na przykład: *POLFA* (Polska Farmacja), *ORWO* (Original Wolfen), *PaFaWag* (Państwowa Fabryka Wagonów), *TORWAR* (Tor Warszawski);

⁵ Podrozdział ten oparłem na wiadomościach zawartych w pracach: Podracki J., *Słownik skrótów i skrótowców*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1999; Podracki J., *Słownik interpunkcyjny języka polskiego*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998; Podracki J., *Interpunkcja polska*, [w:] Janik-Płocińska B., Sas M., Turczyn R., *Wielki słownik ortograficzno-fleksyjny*; Markowski A., *op. cit.*; Jadacka H., *op. cit.*; Mikołajczuk A., *Pisownia polska*, [w:] *Wielki słownik ortograficzno-fleksyjny*, *op. cit.*; Müldner-Nieckowski P., *O skrótach*, „Puls” 2004, nr 9, s. 32; Müldner-Nieckowski P., *Jeszcze o skrótowcach*, „Puls” 2006, nr 7/8, s. 42.

- d) **skrótowce mieszane**, które mają budowę niejednorodną, **literowo-głoskową**, na przykład: *CBOS* (Centrum Badania Opinii Społecznej, wymowa: *ce-bos*), **literowo-grupowe**, **PZKosz** (wymowa: *pe-zet-kosz*), **głoskowo-grupowe**, na przykład: *PAGED* (wymowa: *pa-ged*), **grupowo-literowo-głoskowe**, na przykład: *ARGED* (wymowa: *arged*; najczęściej pisany małymi literami jak zwykły wyraz).

Ponadto mówimy o:

- a) **skrótowcach złożeniowych**, zbudowanych z części określającej i części określanej, na przykład: *Investbank* (Bank Inwestycyjny), *Polpress* (*polski + ang. press*, prasa; Polska Agencja Prasowa, 1945–1946), *Eurovision*, *Eurowizja* (*ang. European Television*, Europejska Telewizja), *genssek* (*ros. gienieralnyj sekretar*);
- b) **skrótowaniach z pogranicza skrótowców i skrótów, morfemowych**, tj. zbudowanych z jednego, rzadko z dwóch morfemów, na ogół z przedrostka rozpoczynającego pierwszy wyraz rozwinięcia, na przykład: *sam* (*samoobsługowy*), *info* (*informacja, informacyjny*), *ksero* (*kserogram, kserograf*), *euro* (*europijski*); oraz **skrótowcowo-skrótowe**, które pobierają znaki z morfemów zrosniętych, na przykład: *i.v.* albo *iv.* (*łac. intravenosus*, dożylny), albo przyjmują kształt odmiennego typu, np. skrót *rtg.* (bada-

nie rentgenowskie) występujący także w postaci skrótowcopodobnej *RTG*.

Wraz z rozwojem międzynarodowej wymiany internetowej pojawiły się także:

- a) **skrótowce fonetyczne** (fonetyki), zwykle żartobliwe lub ironiczne, w których budowie wykorzystuje się brzmienie liter i głosek angielskich podobne do brzmienia całych wyrazów, na przykład: *CU* (*ang. see you*, do zobaczenia, wymowa: *si-ju*), albo cyfr, na przykład: *3maj się* (wymowa: *trzymaj się*), albo z jednego i drugiego, na przykład: *ANY1* (*ang. anyone*, ktoś, ktokolwiek; wymowa: *eny-uan*);
- b) **skrótowce rekurencyjne** (nawracające), w których budowie znajduje się cały powtórzony skrótowiec, na przykład: *GNU* (*ang. GNU's Not Unix*, Gnu to nie Unix), *VISA* (*ang. VISA International Service Association*, Międzynarodowe Stowarzyszenie Obsługi VISA). Skrótowce takie sporadycznie występowały również dawniej, w epoce przedinternetowej, na przykład: *KON* (Konwent Organizacji Niepodległościowych, 1942–1944);
- c) **skrótowania eufemizujące**, których budowa ukrywa pełne brzmienie wyrażenia wulgarne albo obraźliwe, na przykład: *k-a*, *Ka*, *g...*, *Go*, *d-a*, *Da*, stosowane nie tylko przez internautów (słownik podaje tylko wybrane przykłady takich skrótów).

Pisownia skrótów

Wyrazy i wyrażenia skracamy następująco:

- a) jeśli stosujemy powszechnie znane skróty standardowe, takie jak *np.*, *itd.*, *cdn.*, *iw.*, *ds.*, to przyjmujemy ich słownikową postać ortograficzną, unikając odstępstw i wprowadzania znaków niestandardowych (zwłaszcza ukośnika „/”). W niektórych skrótach obcych stosuje się ukośnik wewnątrz skrótu albo bezpośrednio po nim, na przykład *m/s* (*ang. Motor Ship*, statek motorowy);
- b) jeśli skracamy wyraz, który nie ma standardowego (słownikowego) skrótu, to staramy się pozostawić tak dużą jego część, aby ułatwiała identyfikację wyrazu. Na przykład skrót *hyd.* może oznaczać kilkadziesiąt wyrazów, skrót *hydr.* ogranicza tę liczbę do kilkunastu, a *hydraul.* do kilku. Żadna z tych postaci nie jest błędna, ale ostatnia zapewnia najlepszą komunikację z czytelnikiem.

Polskie skróty wyrazów i wyrażeń zawsze kończą się na spółgłosce, chyba że są jednoliterowe, jak *a.* (*albo*), i są opatrzone kropką, chyba że kończą się tą samą literą co skracany wyraz, np. *nr* (*numer*) (patrz niżej).

Jeżeli skrót kończy się na spółgłoskę zmiękczonej, to zapisujemy ją w formie twardej, na przykład: nie *tyś.*, ale *tys.* (*tysiąc, tysięcy*); nie *mieś.*, ale *mies.* (*miesiąc, miesiące*); nie *godź.*, ale *godz.* (*godzina, godzin*).

Jeżeli skrót jest literalnym odpowiednikiem skrótowca, to zazwyczaj stawiamy po nim kropkę, na przykład: *EKG*, ale *ekg.*, *USG*, ale *usg.* (z kropką).

Jeżeli skracamy wyrazy należące do wyrażenia utartego (funkcyjnego lub frazeologicznego) i na skrót

składają się same spółgłoski, to łączymy je, a kropkę stawiamy tylko na końcu, na przykład: *br.* (*bieżącego roku*), *mc.* (*masa cząsteczkowa*), *rż.* (*rok życia*). Do wyjątków należą skróty *n.p.m.* (*nad poziomem morza*), *m.b.* (*metr bieżący*), *k.k.* (*kodeks karny*, ale też: *kk.*), *k.c.* (*kodeks cywilny*, ale też: *kc.*), *l.dz.* (*liczba dziennika*, ale też *rdz.*), w których kropki stawiamy wewnątrz dla odróżnienia od innych skrótów złożonych z tych samych liter.

Jeżeli skracamy wyrazy, z których co najmniej jeden zaczyna się na samogłoskę i jest dłuższy niż jeden znak, to po każdym członie skrótu stawiamy kropkę, na przykład: *p.o.* (*pełniący obowiązki*), *p.n.e.* (*przed naszą erą*), *m.in.* (*między innymi*), *z.o.o.* (*z ograniczoną odpowiedzialnością*), ale *itp.* (*i tym podobne*, bo „i” jest wyrazem jednoliterowym). W takich skrótach pomijamy spację (pusty odstęp) i piszemy je w ciągu.

W skrótach pochodzenia obcego prawie zawsze stawiamy kropki po każdym członie, na przykład: *a.m.* (*łac., ang. ante meridiem*), *p.m.* (*łac., ang. post meridiem*), *e.i.* (*łac. eo ipso*), *op. cit.* (*łac. opere citato, opus citatum*), nawet jeśli w danym języku pisze się inaczej.

Spację stawiamy między dwoma skrótami niezależnymi, które nie stanowią związku frazeologicznego i tylko zbiegają się w linii tekstu, na przykład: *inż. mech.* (*inżynier mechanik*, bo wyrażenie to nie jest utrwalonym związkiem frazeologicznym).

Nie stawiamy kropek:

- a) jeżeli skrót kończy się na tę samą literę co wyraz skracany, na przykład: *mgr* (bo *magister*), *dr* (bo

doktor), *ptk* (bo *pułkownik*), *mjr* (bo *major*), *wg* (bo *według*), ale jeśli są odmieniane, to kropkę stawiamy, ponieważ ostatnia litera skrótu już nie odpowiada ostatniej literze wyrazu, na przykład *dr.* (bo *doktora*), *ptk.* (bo *pułkownikiem*), *mjr.* (bo *majoro- wi*) itd.;

b) w skrótach matematycznych, fizycznych i chemicznych, skrótach nazw jednostek miar, rodzimych jednostek monetarnych, symbolach gwiazdozbiorów, na przykład: *s* (*sekunda*), *min* (*minuta*), *C* (*Cel- sjusza – stopień*), *cm* (*centymetr*), *ha* (*hektar*), *Hg* (*rtęć*), *Au* (*złoto*), *zł* (*złoty*), *gr* (*grosz*).

Skróty **w liczbie mnogiej** (zwykle w odniesieniu do osób) piszemy na trzy sposoby:

a) jednoliterowe – przez podwojenie litery i dodanie kropki na końcu, na przykład: *pp.* (*panowie, panie, państwo Nowakowie*), *oo.* (*ojcowie jezuici*), *ss.* (*sio- stry*);

b) wieloliterowe – przez podwojenie całego skrótu z rozdzielającą spacją, na przykład: *kol. uczest-*

nicy zjazdu (koleczy), *prof. prof. Jankowski i Zieliński (profesorowie)*, *ks. ks. proboszczowie (księża)*;

c) jeśli wymieniamy konkretne osoby, to zamiast zastosowania sposobu b) możemy powtórzyć skrót przed każdym nazwiskiem, na przykład: *prof. Jan- kowski i prof. Zieliński*, i będzie to lepiej przyjęte.

Pewna liczba skrótów zawiera znak łącznika „-”, zwy- czajowo uważany za składnik zestawu liter, na przy- kład *z-ca* (*zastępca*), *b-cia* (*bracia*), *s-ka* (*spółka*), *b-czka* (*biblioteczka*). Ze względu na długoletnie utrwalenie się ich w języku są uważane za poprawne. Nie zaleca się używania innych znaków (zwłaszcza ukośnika „/”), chyba że skrót jest pochodzenia obcego. Na przykład: nie *w/g*, ale poprawnie *wg*; nie *d/s*, ale poprawnie *ds.*; nie *k/Krakowa*, ale poprawnie *k. Krakowa*.

Za dopuszczalne, ale niezalecane są uważane dość powszechnie stosowane skróty nazw miejscowości ty- pu *W-wa* (*Warszawa*, ale też: *Włodawa, Wschowa* i in- ne), ponieważ odbiegają od wzorcowej reguły popraw- nościowej i bywają bardzo trudne do rozwiązania.

Pisownia skrótowców

Skrótowce piszemy najczęściej wielkimi literami i bez kropek, chyba że występują w nich spójniki, przyimki, na przykład: *SGH, PKO, PCK*, ale: *IMiD (Instytut Mat- ki i Dziecka)*, *PTHMiF (Polskie Towarzystwo Historii Medycyny i Farmacji)*, lub dwuznaki *ch* rzadziej *dz* i *sz*: *ChRL (Chińska Republika Ludowa)*, *DzU (Dziennik Ustaw)*, *Sz.P. (Szanowny Pan, Szanowna Pani, Szanow- ni Państwo)*. Do odstępstw od tej reguły należy pisow- nia skrótowca *SA (Spółka Akcyjna)*, który wskutek roz- bieżności między językowymi zaleceniami poprawno- ściowymi a ustawą o przedsiębiorstwach widuje się również w zarejestrowanej sądownie postaci *S.A.*, oraz ortografia kilku innych skrótowców, na przykład: *DzU* i *Dz.U.*, *DzURP* i *Dz.U. RP* (ze spacją przed *RP*).

Niekiedy w celu uzyskania lepszej identyfikacji skró- towca z wyrażeniem skracanym pozostawia się małe li- tery, na przykład skrótowiec *PKOl (Polski Komitet Olim- pijski)* dzięki małej literze „l” skutecznie odróżnia się od *PKO (Powszechna Kasa Oszczędności, Polski Komitet Obywatelski i in.)*.

Wymowa

Wymowa **skróków** sprowadza się do wypowiadania ca- łych odmienianych wyrażen skracanych, na przykład skrót *itd.* wymawiamy *i tak dalej*; skrót *m.in.* wymawia- my *między innymi*; skrót *językozn.* wymawiamy *języko- znawczy* lub jeśli z kontekstu wynika, że wyraz ten wy- stępuje w formie odmienionej – *językoznawczego, języ- koznawczemu*.

Wymowa **skrótownic** zależy od typu skrótownicy (por. wyżej podaną klasyfikację), jego pochodzenia (polskiego czy obcego), przyjętej formy gramatycznej i powinna możliwie dokładnie oddawać sposób zapisu danej formy. Skrótownice literowe wymawiamy litera po

Niektóre skrótownice można pisać małymi literami tak jak wyrazy, z pozostawieniem pierwszej litery wiel- kiej, na przykład: *Pafawag, Pekaes, Pekao*.

Skrótownice obcojęzyczne, zwłaszcza angielskie i francuskie, są pisane zmiennie, z kropkami lub bez kropek. O sposobie zapisu decyduje nie tylko zwyczaj- jowa ortografia danego skrócenia, ale także rejon świa- ta, w którym znajduje się piszący.

W literaturze pięknej (artystycznej) ze wzglę- dów stylistycznych i estetycznych zaleca się całkowi- tą rezygnację z wszelkich skrótów, nawet z symboli takich jak ° (znak stopnia) i cyfr, które zastępujemy pełnymi słowami. Od zasady tej odstępuje się tylko we fragmentach dosłownych, to jest w cytatach (np. w przytaczanej korespondencji) i w mowie niezależ- nej, jeśli ma to znaczenie w dokumentowaniu przed- stawianej w utworze rzeczywistości, sygnalizowaniu mentalności bohaterów lub ukazywaniu ich sposobu wyrażania się.

literze. Skrótownice głoskowe i sylabowe wymawiamy jak zwykłe wyrazy. W wypadku skrótownic miesz- nych stosujemy wymowę łączoną – literowo-sylabową. Na przykład skrótownice literowe *ZPAP (Związek Pol- skich Artystów Plastyków)* wymawiamy jak każdy lite- rowiec: *zet-pe-a-p*, a słyszana czasem wymowa głosko- wa *spap* jest niepoprawna, bo nie jest to skrótownice ani głoskowy, ani sylabowy, ani mieszany, a ponadto wypo- wiedzenie takie nie oddaje struktury skrócenia.

Skrótownice obcojęzyczne najczęściej wymawiamy zgodnie z utrwalonym zwyczajem: *TGV* z francuska *te- że-we*; *DVD* z angielska *di-wi-di*; *PC* z angielska *pi-si*,

ale stosowana jest także wymowa spolszczona – *pe-ce*; skrótowce *ISBN*, *HIV*, *NATO* wymawiamy raczej z polska: *i-es-be-en*, *hiw*, *na-to*, ale *CIA*, *IBM* czy *AIDS* z an-

gielska: *si-aj-ej*, *aj-bi-em*, *ejts*. W rzadkich przypadkach skrótowce wymawia się nietypowo, a nawet dziwacznie, na przykład *SCSI* – *ska-zi*.

Liczba i rodzaje skrótowców

W języku starannym, oficjalnym i pisanym oraz wtedy, kiedy skrótowiec oznacza instytucję wyjątkowej rangi, liczbę i rodzaj ustala się na podstawie cech składnika nadrzędnego skrótowca. Na przykład skrótowiec *MEN* (*Ministerstwo Edukacji Narodowej*) ma liczbę pojedynczą i rodzaj nijaki, tak jak wyraz nadrzędny *Ministerstwo*, a *KBN* (*Komitet Badań Naukowych*) liczbę pojedynczą i rodzaj męski, tak jak wyraz nadrzędny *Komitet*. Skrótowce nazw z wyrazami równorzędnymi mogą przyjąć cechy gramatyczne jednego ze składników. Na przykład *PiS* (*Prawo i Sprawiedliwość*) może mieć rodzaj nijaki, tak jak wyraz *prawo*, albo żeński, tak jak wyraz *sprawiedliwość*. Skrótowiec *RP* (*Rzeczpospolita*) jako oznaczający wyraz dużej rangi ma zawsze rodzaj żeński, nawet w języku potocznym (bo *rzecz*).

W języku potocznym, kolokwialnym dopuszcza się traktowanie skrótowców jak wyrazów, których cechy są ustalone na podstawie wymawianych końcówek. Liczbę mają wówczas zawsze pojedynczą.

Odmiana

O odmianie skrótowców decyduje wymowa. Niektórych zakończonych na spółgłoskę w ogóle nie odmieniamy, np. *ZSRR*. Pozostałe skrótowce zakończone na spółgłoskę odmieniają się według wzorca odmiany rzeczowników pospolitych męskonieżywotnych, na przykład: *NOT* (*NOT-u*, *Nocie*, *NOT-owi...*).

Nie odmieniamy skrótowców zakończonych w wymowie na samogłoskę *-e*, *-i*, *-o*, *-u* oraz akcentowaną *-a*, np. *EWG*, *PC*, *PWST*, *PTTK*, *SGH*.

Zakończone na nieakcentowaną samogłoskę *-a* odmienia się według wzorca odmiany rzeczowników żeńskich, *POLFA* (*Polfy*, *Polfie...*), *UNRRA* (*Unrry*, *Unrrze...*).

Formy zakończone na spółgłoskę mają zawsze rodzaj męski. W swobodnej rozmowie możemy więc mówić *ten MEN*, a nie *to MEN*, jak w stylu starannym. Skrótowiec *PiS* jako kończący się na spółgłoskę ma w tym sposobie wypowiedzienia rodzaj męski, ale w języku starannym żeński albo nijaki (patrz wyżej).

Skrótowce zakończone w wymowie na akcentowaną samogłoskę *-e*, *-i*, *-o*, *-u* mają rodzaj nijaki, np. *PZU* (wymowa *pe-zet-u*), *EKD* (wymowa *e-ka-de*), *PO* (wymowa *pe-o*).

Skrótowce zakończone na akcentowaną samogłoskę *-a* mają rodzaj żeński albo nijaki, np. *SGH* (wymowa *es-gie-ha*) ma rodzaj zarówno żeński, jak i nijaki; *PTTK* (wymowa *pe-te-te-ka*) tylko rodzaj nijaki, a *RPA* (wymowa *er-pe-a*) tylko rodzaj żeński.

Skrótowce zakończone w wymowie na nieakcentowaną samogłoskę *-a* mają rodzaj tylko żeński, np. *CPLiA* (wymowa *ce-pe-lia*).

Jeśli w czasie odmiany skrótowca nie następuje zmiana tematu, to dodaje się końcówkę po łączniku, na przykład: *PiS-u*, *PSL-owi*, *BBWR-ze*, *PIW-ie*, z wykorzystaniem brzmienia końcowej litery (nie: *BBWR-rze*). Jeżeli jednak do zmiany tematu dochodzi, odmieniony skrótowiec zapisujemy małymi literami, pozostawiając tylko pierwszą literą wielką i dołączając odpowiednią końcówkę, np. *NOT*, *NOT-u*, ale: *Nocie*, i dalej: *NOT-owi...*; *POLFA*, *Polfy*, *Polfie...* Jeśli skrótowca używa się jak wyrazu z pierwszą literą wielką, łącznika przy odmianie nie dodajemy, na przykład: *Pafawagu*, *Pekaesie*.

Bibliografia

1. *Abkürzungsverzeichnis der ausgewerteten Publikationsorgane, Akademie für Staats- und Rechtswissenschaft der DDR*, b.w., Potsdam-Babelsberg 1978.
2. *Acronyms Dictionary, a guide to alphabetic designations*, Gale Book Tower, Detroit, Mich. 1960.
3. Aleksiejew D.I., Gozman, I.G., Sacharow G.W., *Słownik sokraszczenij russkiego jazyka: okolo 17 700 sokraszczenij s priloženiem nowych skokraszczenij*, Russkij jazyk, Moskwa 1983.
4. Alioszin, E.W., Bluwsztejn W.O., Semionow J.W., *Słownik angijskich i amerykanskich sokraszczenij*, Gosud. Izdat. Inostrannyh i Nacionalnyh Słowarej, Moskwa 1957.
5. Antoniewicz-Bauer L., Dubiński A., *Słownik turecko-polski, polsko-turecki*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1983.
6. Babecki J., Bober S., *Słownik lekarski łacińsko-polski*, PZWL, Warszawa 1979.
7. Babecki J., Dąbrowska B., *Słownik lekarski polsko-łaciński*, PZWL, Warszawa 1983.
8. Babecki J., Maksyś A., *Słownik skrótów w medycynie i naukach pokrewnych*, PZWL, Warszawa 1976.
9. Bańko M. (red.), *Inny słownik języka polskiego PWN*, t. 1–2, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2000.
10. Bańko M., *Wielki słownik wyrazów obcych PWN*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2003.
11. Bobowski K., *Skróty w piśmie neogotyckim, na podstawie materiału śląskiego od początku XVI do połowy XX wieku*, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1994.
12. Bondy-Łempicka Z. de, *Słownik skrótów: 3000 skrótów, umówionych znaków i symboli, używanych w nauce i w życiu, w prasie, literaturze, korespondencji oraz skrótowych nazw urzędów, instytucji i t.p. polskich i obcych*, Wydaw. M. Arcta, Warszawa 1928.
13. Brandalska E., *Wykaz skrótów wybranych tytułów czasopism obcojęzycznych oraz zasady ich skracania*, CIINTE, Warszawa 1971
14. Budziński M., *Wybrane definicje, zwroty i skróty dotyczące użycia Sił Powietrznych NATO*, Wyższa Szkoła Oficerska Sił Powietrznych, Dęblin 1998.
15. Buttler D., Kurkowska H., Satkiewicz H., *Kultura języka polskiego*, PWN, Warszawa 1986.
16. Buttress F.A., *World Guide to Abbreviations of Organizations*, przejrz. przez Heaney H.J., Blackie, Glasgow-London 1988.
17. Cappelli A., *Słownik łacińskich i włoskich skrótów z okresu średniowiecza używanych w aktach, dokumentach, rękopisach i przedstawionych w ponad 14 000 drzeworytach, Lexicon Abbreviatarum, Wörterbuch Lateinischer und Italienischer Abkürzungen Wie sie in Urkunden und Holzschnitten besonders des Mittelalters gebräuchlich sind, dargestellt in über 14 000 Holzschnittzeichen*, Danowski Press, Białogard 2002.
18. Choroszuszyzna J., *Podstawowe zasady skracania tytułów czasopism*, CIINTE, Warszawa 1962.
19. Crowley E.T, Thomas R.C. (red.), *Acronyms and Initialisms Dictionary, a guide to alphabetic designations, contractions, acronyms, initialisms and similar condensed appellations*, Gale Book Tower, Detroit, Mich. 1970.
20. Crowley E.T. (red.), *Acronyms, Initialisms & Abbreviations Dictionary: a guide acronyms, initialisms, abbreviations, contractions, alphabetic symbols and similar condensed appellations*, Gale Book Tower, Detroit, Mich. 1982.
21. Crowley E.T. (red.), *New Acronyms and Initialisms*, suppl. to *Acronyms and Initialisms Dictionary*, Gale Book Tower, Detroit, Mich. 1971.
22. Czarnecka A., Podracki J., *Skróty i skrótowce, pisownia, wymowa, odmiana, składnia*, Oświata, Warszawa 1995.
23. Czarnecka A., *Z kropką czy bez kropki? Mały słownik skrótów*, cz. 1., Wyd. Radia i Telewizji, Warszawa 1992.
24. Daniluk M., *Sigła, zbiór skrótów nazw instytucji życia konsekrowanego, stowarzyszeń życia apostołskiego oraz innych instytucji z nimi związanych*, Wyd. KUL, Lublin 2002.
25. Dąbkowski G., *Siedmioletni słownik terminów muzycznych: włosko-francusko-angielsko-niemiecko-rosyjsko-czesko-polski*, Takt, Warszawa 2004.
26. Dąbrowska B., *Słownik medyczny polsko-łaciński*, PZWL, Warszawa 1990.
27. Dobkowski J., *Od A do Z, samochód składa się ze skrótów*, Ga Ga Art. Agencja Promocji, Olsztyn 2001.
28. Dubisz S. (red.), *Uniwersalny słownik języka Polskiego*, t. 1–6, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2003.
29. Fadeev S.W., *Słownik sokraszczenij sowremennogo russkiego jazyka, okolo 15 000 sokraszczenij*, Politechnika, Sankt-Peterburg 1997.
30. Faudrowicz A., Sikorski W., *Słownik skrótów informatycznych*, Mikom, Warszawa 1999.
31. Fisiak J. (red.), *Nowy słownik Fundacji Kościuszkowskiej angielsko-polski*, red. tomu Adamska-Sałaciak A., wyd. Universitas, Kraków 2003.
32. Fisiak J. (red.), *Nowy słownik Fundacji Kościuszkowskiej polsko-angielski*, red. tomu Gąsiorowski P., Feder M., Machniewski M., Idzikowski M., Universitas, Kraków 2003.
33. Gajos M., *Procedury tworzenia skróconych form leksykalnych w języku francuskim*, Wyd. Uniwersytetu Łódzkiego, Łódź 2004.
34. Gorzelska-Dybowicz L., Olszewska I., *Skróty tytułów czasopism i wydawnictw zbiorowych wychodzących w Polsce w latach 1945–1965*, Biblioteka Narodowa, Warszawa 1968.
35. Grzebieniewski T.J., *Military Dictionary English-Polish, Polish-English*, military terms by Gałazka A., Bellona, Warszawa 1996.
36. Grzejszczak Z., *Angielsko-polski słownik skrótów: elektronika, informatyka, teleinformatyka*, Wyd. Naukowo-Techniczne, Warszawa 1992.
37. Grzybowski J. i wsp., *Słownik skrótów angielskich: elektronika, informatyka, telekomunikacja*, SIGMA-NOT, Warszawa 1993.
38. Gwizdalanka D., *Słowniczek oznaczeń i skrótów muzycznych*, Polskie Wyd. Muzyczne, Kraków 2005.
39. Halamus L., Malicki M., *Mały słownik niemiecko-polski skrótów ogólnych i technicznych, uzupełnienie słowników niemiecko-polskich*, Wydaw. Wyż. Szk. Inż., Radom 1993.

40. Hansen B., *The Dictionary of Multimedia: Terms & Acronyms*, Fitzroy Dearborn, Chicago, London 1999.
41. Hulákóvský J.M., *Abbrévaturae vocabulorum, usitatae in scripturis praecipue latinis medi aevi, tum etiam slavicae et germanicae collectae, et ad potiore usum archivarium, diplomatarum, bibliothecariorum, aliorumque vetustatis indagatorum*, Praeae 1852.
42. Huza W., *Skróty wojskowe (Military abbreviations) używane w wojsku angielskim*, Sztab Naczelnego Wodza. Oddział Operacyjny, Londyn 1943.
43. Jadacka H., artykuł *Skrótowe*, w: *Hasła problemowe*, [w:] *Wielki słownik poprawnej polszczyzny PWN*, red. Markowski A., Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2004.
44. Jadacka H., *Kultura języka polskiego. Fleksja, słowotwórstwo, składnia*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2005.
45. Janik-Płocińska B., Sas M., Turczyn R., *Wielki słownik ortograficzno-fleksyjny*, red. Podracki J., Bertelsmann Media, Warszawa 2001.
46. Jędraszko Cz., *Łacina na co dzień*, Nasza Księgarnia, Warszawa 1980.
47. Kamiński Z. i wsp., *MARVOC: słownik skrótów stosowanych w praktyce morskiej i handlu morskim*, Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 1991.
48. Kapusta P., Chowaniec M., *English-Polish Dictionary of International Business Abbreviations, Angielsko-polski słownik skrótów biznesu międzynarodowego*, Publishing House Dr Lex, Kraków 2005.
49. Karel O., *Słownik polsko-czeski*, t. 1–2, Wiedza Powszechna, Warszawa 2004.
50. Koblichke H., *Grosses Abkürzungen, Kurzwörter, Zeichen, Symbole*, Bibliographisches Institut, Leipzig 1985.
51. Kochanowski J.L., *Dictionary of abbreviations used in marine correspondence and documents, Słownik skrótów stosowanych w dokumentach i korespondencji żeglugaowej*, Foka, Szczecin 2000.
52. Koncewicz Ł., *Nowy słownik podręczny łacińsko-polski opracowany podług najnowszych źródeł*, Księgarnia Literacka, Warszawa 1939.
53. Kopel P., *Pierwsze kroki na giełdzie z małym słowniczkiem skrótów i terminologii giełdowej*, AWA, Warszawa 1994.
54. Korpanty J. (red.), *Słownik łacińsko-polski*, t. 1–2, Wyd. Szkolne PWN, Warszawa 2001.
55. *Korpus Języka Polskiego Wydawnictwa Naukowego PWN*, <http://korpus.pwn.pl/>.
56. Krumowa L., Czorołejewa M., *Recznik na kraszczenijata w bylgarskija ezik*, Nauka i Izkustvo, Sofia 1983.
57. Kubiak M.J., *Słownik technologii informacyjnej*, Mikom, Warszawa 1999.
58. Leistner G., *Abbreviations' Guide to French Forms in Justice and Administration*, Verlag Dokumentation, München 1975.
59. Lippert H., *Jednostki SI w medycynie*, tłum. Danek A., PZWL, Warszawa 1980.
60. Logan C.M., Rice K.M., *Logan's Medical and Scientific Abbreviations*, Lippincott Company, Philadelphia, Penn. 1987.
61. Łazarski J., *Leksykon skrótów – telekomunikacja*, Wyd. Komunikacji i Łączności, Warszawa 2005.
62. Machová A., *Knihovnické zkratky, Národní knihovna ČR*, Praha 2003.
63. Markowski A., artykuł *Skrót*, w: *Hasła problemowe*, [w:] *Wielki słownik poprawnej polszczyzny PWN*, red. A. Markowski, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2004.
64. Markowski A., *Kultura języka polskiego. Teoria. Zagadnienia leksykalne*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1995.
65. Mikołajczuk A., *Pisownia polska*, [w:] *Wielki słownik ortograficzno-fleksyjny*, op. cit.
66. Mikulak W.P., *Słownik terminów komputerowych angielsko-polski*, Wyd. Benkowski, Białystok 2001.
67. Mironiuk J., *Słowem do sukcesu: słownik słynnych maksym, sentencji, przysłów, powiedzeń, wyrazów, zwrotów i skrótów obcojęzycznych dla biznesmena*, Wyższa Szkoła Morska Gdynia, Gdynia 1998.
68. Młodyński J., *Skrótowe we współczesnym języku polskim*, [w:] *Poliszczyna współczesna, wybór zagadnień*, red. H. Kurkowska, PWN Warszawa 1981.
69. Montgomery A.C., *Acronyms and Abbreviations in Library and Information Work, a reference handbook of British usage*, Library Association, London, 1975.
70. Müldner-Nieckowski P., *Jeszcze o skrótowcach*, „Puls” 2006, nr 7/8, s. 42.
71. Müldner-Nieckowski P., Müldner-Nieckowski Ł., *Nowy szkolny słownik frazeologiczny*, Świat Książki, Warszawa 2004.
72. Müldner-Nieckowski P., *O skrótach*, „Puls” 2004, nr 9, s. 32.
73. Müldner-Nieckowski P., *Wielki słownik frazeologiczny języka polskiego*, Świat Książki, Warszawa 2003.
74. Nauman B., *Słownik lekarski francusko-polski*, PZWL, Warszawa 1990.
75. Nauman B., *Słownik lekarski polsko-francuski*, PZWL, Warszawa 1984.
76. Niewiadoma M., *Vademecum współczesnego ekonomisty, skróty, wyrażenia i zwroty angielskie najczęściej stosowane w umowach handlowych oraz w dokumentacji finansowo-księgowej, bankowej i literaturze ogólnoeconomicznej*, Ekspert, Wrocław 1996.
77. Paruch J., *Słownik skrótów*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1992.
78. Piekarczyk M., *Lingua Latina medicinalis*, Medycyna Praktyczna, Kraków 1996.
79. Podosinow G.S., Fradkin M.S., *Russko-anglijskie skraczzenija po informatike*, Moskwa 1985.
80. Podracki J., *Interpunkcja polska*, [w:] Janik-Płocińska B., Sas M., Turczyn R., *Wielki słownik ortograficzno-fleksyjny*, op. cit.
81. Podracki J., *Słownik interpunkcyjny języka polskiego*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 1998.
82. Podracki J., *Słownik skrótów i skrótowców*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa, 1999.
83. Polański E., *Wielki słownik ortograficzny PWN*, Wyd. Naukowe PWN, Warszawa 2003.
84. *Polska. Wojsko Polskie. Główny Inspektorat Lotnictwa Cywilnego. Kody i skróty stosowane w Międzynarodowym Lotnictwie Cywilnym*, Główny Inspektorat Lotnictwa Cywilnego, Warszawa 2000.
85. Potasiński W., Bohdanowicz R., Jędrzejko M., *Słownik terminów i skrótów wojskowych angielsko-polski, polsko-angielski*, Bellona, Warszawa 2000.

86. Prosińska M., *Słownik skrótów amerykańskich i brytyjskich używanych w medycynie i dziedzinach pokrewnych*, b.w., Warszawa 1994.
87. Pugh E., *Pugh's Dictionary of Acronyms and Abbreviations: abbreviations in management, technology and information science*, The Library Association, London, American Library Association, Chicago 1987.
88. Pugh E., *Third Dictionary of Acronyms & Abbreviations, more abbreviations in management, technology and information science*, C. Bingley, Hamden, Archon Books, London 1977.
89. Ratajczak P., *Słownik terminologii wojskowej, angielsko-polski, Dictionary of military terms, English-Polish*, PT-Druk, Świebodzin 2001.
90. Reychman J. (red.), *Słownik rumuńsko-polski*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1970.
91. Roody P., Forman R.E., Schweitzer H., *Medical Abbreviations and Acronyms*, McGraw-Hill, New York 1977.
92. Rybicki Stephen (red.), *A Reverse Guide to Standard and Generally Accepted Abbreviated Forms*, The Pierian Press, Ann Arbor, Mich. 1971.
93. Sawoniak H., *Międzynarodowy słownik akronimów z zakresu informacji naukowej, bibliotekoznawstwa i dziedzin pokrewnych, An international dictionary of acronyms in library and information science and related fields*, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wrocław 1976.
94. Schlickeysen F.W.A., *Erklärung der Abkürzungen auf Muenzen der nueren Zeit des Mittelalters und des Alterthums, sowie auf Denkmuenzen und muenzartigen Zeichen*, Stuttgart 1896.
95. Siatkowski J., Basaj M., *Słownik czesko-polski*, Wiedza Powszechna, Warszawa 2002.
96. Sikorski L., *Mały słownik szwedzko-polski, polsko-szwedzki*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1983.
97. Sławski F., *Podręczny słownik bułgarsko-polski*, t. 1–2, Wiedza Powszechna, Warszawa 1987.
98. *Słownik terminów i skrótów sieciowych*, Cisco Systems, tłum. Bromirski Ł. R., Mikom, Warszawa 2002.
99. Sobczykowa J., *Studia z historii skrótów językowych w polszczyźnie ogólnej do roku 1939 (na materiale języka prasy)*, Uniwersytet Śląski, Katowice 1987.
100. Spears R.A., *NTC's Dictionary of American Slang and Colloquial Expressions*, National Textbook Company, Illinois, 1991.
101. Stano M., Buffa F., *Słownik polsko-słowacki, słowacko-polski*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1988.
102. Staporówna Z., *Wykaz skrótów, załącznik do instrukcji redakcyjnej Polskiego Słownika Biograficznego*, b.m. i w., 1964.
103. Strzoda M., *Słownik nazw, skrótów i akronimów państw, instytucji, dowództw, jednostek organizacyjnych i osób funkcyjnych stosowanych w dokumentach wojskowych*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2003.
104. Szadyko S., *Abrewiacija w ruskom jazyke (w сопоставленii s polskim)*, SGH, Warszawa 2000.
105. Szaniawski J., *Słownik skrótów informatycznych*, ArsKom, Warszawa 1997.
106. *Tablice matematyczne, fizyczne, chemiczne i astronomiczne*, Wyd. Szkolne i Pedagogiczne, Warszawa 1984.
107. *The Oxford dictionary of abbreviations*, Oxford University Press, Oxford, New York 1993.
108. Wałęga S., *Słownik fiński-polski*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1978.
109. Warmiński J., Gigilewicz E., Sawa R., *Wykaz skrótów Encyklopedii katolickiej*, Katolicki Uniwersytet Lubelski, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, Lublin 1993.
110. Wennrich P., *Anglo-American and German abbreviations in environmental protection*, K. G. Saur, München 1980.
111. Wennrich P., *Anglo-amerikanische und deutsche Abkürzungen in Wissenschaft und Technik, Anglo-American and German abbreviations in science and technology*, Verlag Dokumentation, München 1980.
112. Werlin J., *Duden Wörterbuch der Abkürzungen: über 38000 Abkürzungen und was sie bedeuten*, Dudenverlag, Mannheim 1987.
113. *Wielki słownik francusko-polski*, Wiedza Powszechna, Warszawa 2004.
114. *Wielki słownik polsko-francuski*, Wiedza Powszechna, Warszawa 2004.
115. *Wielki słownik polsko-węgierski*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1980.
116. *Wielki słownik węgiersko-polski*, Wiedza Powszechna, Warszawa 1985.
117. Wierzbowski T., *Vademecum: wykaz skrótów i słowniczek łacińsko-polski*, PWN, Warszawa 1984.
118. Wilkes I.H., *British initials and abbreviations*, L. Hill, London 1971.
119. Winiarczyk M., *Sigla Latina in libris impressis occurrentia cum siglorum Graecorum appendice*, wyd. 2., Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wratislaviae 1995.
120. Winiarczyk M., *Skróty łacińskie w książkach drukowanych, z dodatkiem skrótów greckich*, Wyd. Uniwersytetu Wrocławskiego, Wrocław 1977.
121. Wiśniewski K., *Leksykon skrótów – motoryzacja*, Wyd. Komunikacji i Łączności, Warszawa 2004.
122. Witkowski A., *Słownik skrótów transportowych, Abkürzungsbuch für Verkehr, Dictionary of transport abbreviations [A-Z]*, Polskie Wyd. Transportowe, Warszawa 2000.
123. Wojcicka J., Hoskins J.W., *Polish Abbreviations, a selective list*, Library of Congress, Reference Department, Slavic and East European Division, Washington 1957.
124. Wołkova N.O., Nikanorowa I.A., *Anglo-russkij slovar najbolee upotrebiteľnych sokraszczenij*, Russkij jazyk, Moskwa 1993.
125. *Zbiór umownych znaków taktycznych i topograficznych oraz skrótów używanych w obronie cywilnej*, Wyd. MON, Warszawa 1975.
126. Zdrodowski B. i wsp., *Słownik pojęć sojuszniczej obrony powietrznej*, Akademia Obrony Narodowej, Warszawa 2003.
127. Kamiński Z. i in., *MARDIC: słownik anglojęzycznych terminów i skrótów handlu morskiego*, red. J. Kujawa, Wyd. Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2001.
128. Zidar J., *Rečnik jugoslovenskih skracenica*, Medunarodna Politika, Beograd 1971.
129. Zinkiewicz-Tomanek B., Grigoriev O., Prichoda J., *Korotkij praktičnij slovník abreviatur ta skoroczen ukrain-skoj movi, Mały praktyczny słownik skrótowców i skrótów języka ukraińskiego*, Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 1997.

Wykaz skrótów redakcyjnych stosowanych w słowniku

- a. – albo
 agrot. – agrotechniczny
 alb. – albański
 amer. – amerykański
 amhar. – amharski
 anat. – anatomiczny
 ang. – angielski
 arab. – arabski
 archit. – architektura
 arg. – argentyński
 artyst. – artystyczny
 astrnm. – astronomiczny
 austr. – austriacki
 austral. – australijski
 b. – były
 bałt. – bałtycki
 bank. – bankowy
 bask. – baskijski
 belg. – belgijski
 białor. – białoruski
 bibl. – biblijny
 biblt. – biblioteczny
 biol. – biologiczny
 bośn. – bośniacki
 braz. – brazylijski
 bryt. – brytyjski
 bułg. – bułgarski
 celt. – celtycki
 chem. – chemiczny
 chin. – chiński
 chorw. – chorwacki
 cybern. – cybernetyczny
 czas. – czasownik
 czasop. – czasopismo
 czechsłow. – czeskosłowacki
 zes. – czeski
 daw. – dawny
 dosł. – dosłownie
 druk. – drukarski
 ds. – do spraw
 dun. – duński
 edyt. – edytorski, redakcyjny
 ekon. – ekonomiczny
 elektr. – elektryczny
 elektrn. – elektroniczny
 elektrtch. – elektrotechniczny
 esper. – esperanto
 est. – estoński
 eur. – europejski
 farm. – farmaceutyczny, farmakologiczny
 filatel. – filatelistyczny
 filum. – filumenistyczny
 fin. – fiński
 fiz. – fizyka
 flam. – flamandzki
 fotogr. – fotograficzny
 fr. – francuski
 geneal. – genealogiczny
 geogr. – geograficzny
 geol. – geologiczny
 gr. – grecki
 gruz. – gruziński
 grzeczcn. – grzecznościowy
 handl. – handlowy
 harc. – harcerski
 hawaj. – hawajski
 hebr. – hebrajski
 hin. – hindi
 hist. – historyczny
 hiszp. – hiszpański
 ident. – identyczny
 indon. – indonezyjski
 infmt. – informatyczny
 internet. – internetowy
 irl. – irlandzki
 iron. – ironiczny
 isl. – islandzki
 jap. – japoński
 jedn. – jednostka
 jęz. – język, językowy, językoznawczy
 jid. – jidysz
 jubil. – jubilerski
 kanad. – kanadyjski
 katal. – kataloński
 kolej. – kolejowy
 kolumb. – kolumbijski
 konstr. – konstrukcja
 korean. – koreański
 krypt. – kryptonim
 laot. – laotański
 leksykogr. – leksykografia
 licz. – liczebnik
 lit. – litewski
 liter. – literacki, literaturoznawczy
 l.mn. – liczba mnoga
 log. – logiczny
 lotn. – lotniczy
 l.poj. – liczba pojedyncza
 luksemb. – luksemburski
 łac. – łaciński, łacina
 łot. – łotewski
 malg. – malgaski
 mat. – matematyka
 med. – medyczny
 mołd. – mołdawski
 motor. – motoryzacyjny
 muz. – muzyczny
 nast. – następny
 nid. – niderlandzki, holenderski
 niem. – niemiecki
 niezalec. – niezalecane
 norw. – norweski
 oprac. – opracowany
 org. – organizacja, organizacyjny
 p. – patrz, zobacz
 p.łac. – późnołaciński
 pn. – pod nazwą
 poczt. – pocztowy
 poet. – poetycki
 pol. – polski

polit. – polityka	szkoc. – szkocki
por. – porównaj	szkol. – szkolny
port. – portugalski	szwedz. – szwedzki
pot. – potoczny	śrdw. – średniowieczny
pow. – powiat, powiatowy	tabl. – tablica
prod. – producent, produkcja	tadž. – tadżycki
praw. – prawny, prawniczy	tajl. – tajlandzki
przekoszt. – przekształcony	tech. – techniczny
przym. – przymiotnik	teleinfrmt. – teleinformatyczny
przyszł. – przysłówek	telekom. – telekomunikacyjny
psychl. – psychologiczny	turkm. – turkmeński
rejestr. – rejestracyjny	tur. – turecki
rel. – religijny	ukr. – ukraiński
ros. – rosyjski	walon. – waloński
retorom. – retoromański	węg. – węgierski
rum. – rumuński	wiet. – wietnamski
Rp. – recepturowy	wł. – włoski
rzad. – rzadki, rzadko	właśc. – właściwie
rzecz. – rzeczownik	w.odm. – skrót wyrazu odmienionego
serb. – serbski	woj. – województwo, wojewódzki
samoch. – samochodowy	wojsk. – wojskowy
serbochorw. – serbsko-chorwacki, chorwacko-serbski	wulg. – wulgarny
skr. – skrót, skrócony	wydawn. – wydawnictwo
skr.bib. – skrót bibliograficzny	wym. – wymowa, wymawiaj
słowac. – słowacki	zał. – założony
słowen. – słoweński	zazw. – zazwyczaj
socj. – socjalny, socjologiczny	znacz. – znaczenie
sport. – sportowy	żart. – żartobliwy
symb. – symbol, symboliczny	żegl. – żeglugowy, żeglarski

a

ar (*jedn.* powierzchni)
 atto- (przedrostek krotności 10⁻¹⁸
jedn. głównej)
fr. *accepte*, zaakceptowano, przyjęto
fr. *autres*, inni
fr. *avancez*, posuń, przyspiesz (zegar)
gr. *alpha*, alfa (pierwsza litera alfabetu
gr.)
łac. *anni, anno*, (w) roku
łac. *annus*, rok
łac. *aqua*, woda
łac. *area*, ar (*jedn.* powierzchni)
łac. *area*, obszar, powierzchnia
niem. *aussen*, zewnętrzny
wł. *accelerazione*, przyspieszenie (*fiz.*)
wł. *anno*, rok
wł. *anodo*, anoda (*fiz.*)
wł. *ara*, ar (*jedn.* powierzchni)

A

amper (*jedn.* natężenia prądu *elektr.*,
 od *fr.* nazwiska André-Marie
 Ampère)
 Antarktyda i Południowy Pacyfik, kod
 obszaru lotniczego wg → ICAO
 armia
ang. *absolute temperature*, temperatura
 absolutna
ang. *America*, Ameryka, Stany
 Zjednoczone
ang. *American*, Amerykanin
ang. *American*, amerykański
ang. *and*, i (gwara *internet.*)
ang. *anode*, anoda
ang. *area*, powierzchnia (*symb.*)
ros. *awtożyro*, wiatrakowiec (samolot)
wł. *altezza*, wysokość (*mat.*)
wł. *autore*, autor

á

ang. *acceleration*, *fr.* *accélération*,
 przyspieszenie (*symb.*)

à

po (à trzy złote za egzemplarz)

Å

angstrom (*jedn.* długości, od szwedz.
 nazwiska Ångström)

a.

albo
 alt (*muz.*)
ang. *about*, około, mniej więcej
ang. *after*, po
ang. *against*, przeciwko
ang. *attached*, załączony
ang. *fr. acre*, akr
fr. *acquitte*, zapłacony
fr. *avancer*, posunąć naprzód (zegarek)

hiszp. *area*, ar

łac. *alias*, inaczej
łac. *ana*, po równo, po równej części
 (*Rp. med.*)
łac. *ana partes aequales*, (mieszać,
 łączyć) w równych częściach,
 (dawać) po równej części, → aa
łac. *anno*, w roku
łac. *ante*, przedtem, przed
łac. *aorta*, aorta, tętnica główna (*med.*)
łac. *arteria*, tętnica (*med.*)
niem. *akzeptiert, angenommen*,
 zaakceptowany (na dokumencie
 finansowym)
niem. *am*, nad (*geogr.*)
niem. *auch*, także, też, również

A.

fr. *altesse*, *hiszp.* *alteza*, (jego, jej)
 wysokość (tytuł książęcy)

łac. *anno*, w roku
niem. *Acker*, akr
niem. *Artikel*, artykuł
niem. *Ausschnitt*, wycinek

A-1

ang. *a one*, pierwsza klasa, pierwsza
 jakość, wyśmienity

A3D

ang. *Acoustic 3rd Dimension*, standard
 dźwięku przestrzennego

a.a.

arkusz autorski
ang. *always afloat*, zawsze płynąć
 (z zachowaniem należytej
 głębokości) (*żegl.*)

łac. *ana*, po równo, po równej części
 (*Rp. med.*)

szwedz. *anförla arbete*, cytowana praca

a.A.

niem. *am (an dem) Anfang*,
 na początku

A.A.

wł. *Belle Arti*, Sztuki Piękne

a/A

niem. *alter Art*, wg starego porządku,
 stylu, sposobu

aa

arkusz autorski
łac. *ad acta*, (odkładać, odłożyć)
 do akt
łac. *ana partes aequales*, (mieszać,
 łączyć) w równych częściach,
 (dawać) po równej części, → a.
łac. *arteriae*, tętnice

AA

Agencja Autorska
 anonimowi alkoholicy
 arteria armijna
ang. *Alcalic Accumulator*, bateria
 alkaliczna
ang. *Alcoholics Anonymous*,
 Anonimowi Alkoholicy
ang. *Allied Artists*, Związek Artystów
 (USA)
ang. *American Air Lines*, Amerykańskie
 Linie Lotnicze
ang. *Anti Aircraft*, przeciwlotniczy
ang. *anti-aircraft*, *fr.* *antiaerien*,
 przeciwlotniczy
ang. *Anti-to-Air*, powietrze-powietrze
 (broń, walka)

ang. *Approved Abbreviation*, skrót
 zatwierdzony

ang. *Architectural Association*,
 stowarzyszenie architektów

ang. *Associate of Arts*, stopień
 z zakresu nauk humanistycznych
 po 2-letnim college'u (USA)

ang. *Athens News Agency*, *ang.*
Athenagence, *fr.* *Agence d'Athènes*,
 grecka (ateńska) agencja prasowa

ang. *Auto Answer*, odpowiedź
ang. *Automobile Association*, Związek
 Automobilowy (*bryt.*)

fr. *arme atomique*, broń jądrowa
 (atomowa)

hiszp. *Aerolineas Argentinas*,
 Argentyńskie Linie Lotnicze

łac. *Augustiniani ab Assumptione*,
 Augustianie od Wniebowzięcia,
pot. *asumpcjoniści*

niem. *Auswärtiges Amt*, Ministerstwo
 (Urząd) Spraw Zagranicznych

ros. *armiejskaja artillerija*, artyleria
 armijna

ros. *armiejskaja awiacija*, lotnictwo
 armijne

tur. *Anadolu Ajansı*, *fr.* *Agence
 Anatolienne*, turecka (anatolijska)
 agencja prasowa

aa.

łac. *arteriae*, tętnice (*med.*)

AAA

ang. *Allied Artists of America*,
 Przymierze Artystów Ameryki
ang. *Amateur Athletic Association*,
 Amatorskie Stowarzyszenie Lekkiej
 Atletyki (*bryt.*)
ang. *American Automobile Association*,
 Amerykańskie Stowarzyszenie
 Automobilistów

ang. Anti Aircraft Artillery, artyleria przeciwlotnicza

ang. Association of Attenders and Alumni of the Hague Academy of International Law, *fr. Association des Auditeurs et Anciens Auditeurs de l'Academie de Droit International de la Haye*, Stowarzyszenie Słuchaczy i Absolwentów Akademii Prawa Międzynarodowego w Hadze
ang. Australian Automobile Association, Australijski Związek Automobilowy
ang. Authentication, Authorization and Accounting, serwer sprawdzający bezpieczeństwo serwisów (*infrmt.*)

AAAA

ang. Amateur Athletic Association of America, Amatorski Związek Atletyczny Ameryki

ang. American Association of Advertising Agencies, Amerykańskie Stowarzyszenie Agencji Reklamowych

ang. Anglo-American Air Force, Angielsko-Amerykańskie Siły Lotnicze

ang. Associated Actors and Artists of America, Stowarzyszenie Aktorów i Artystów Ameryki

AAAAA

ang. American Association Against Acronym Abuse, *żart.* Amerykańskie Stowarzyszenie Przeciwko Nadużywaniu Skrótów (*gwara internet.*)

AAAD

ang. Airborne Anti-Armour Defence, lotnicza obrona przeciwpancerna
ang. All Arms Air Defence, cała broń do zwalczania lotnictwa

AAAI

ang. American Association for Artificial Intelligence, Amerykańskie Towarzystwo Sztucznej Inteligencji

AAAL

ang. American Academy of Arts and Letters, Amerykańska Akademia Sztuk i Literatury

AAAS

ang. American Academy of Arts and Science, Amerykańska Akademia Nauk Humanistycznych i Przyrodniczych

ang. American Association for the Advancement of Science, Amerykańskie Stowarzyszenie Wspierania Postępu Nauk

AAAV

ang. Advanced Amphibious Assault Vehicle, nowoczesna amfibia desantowa

AABM

ang. Air-to-Air Battle Management, zarządzanie walką w powietrzu

a.a.c.

łac. anno ante Christum, w roku przed Chrystusem

a.a.C.

łac. anno ante Christum, w roku przed Chrystusem, *por. p.n.e.*

A.A.C.

łac. anno ante Christum, w roku przed Chrystusem

AAC

ang. advanced audio coding, zaawansowane kodowanie dźwięku (*infrmt.*)

ang. automatic amplitude control, automatyczna regulacja amplitudy

AACC

ang. All Africa Conference of Churches, Ogólnoafrykańska Konferencja Kościołów

ang. Anglo-American Caribbean Commission (Caribbean Commission, Caribbean Organization), Angielsko-Amerykańska Komisja Karaibska (Komisja Karaibska, Organizacja Karaibska)

a.a.Ch.

łac. anno ante Christum, w roku przed Chrystusem, *por. p.n.e.*

a.a.Chr.

łac. anno ante Christum, w roku przed Chrystusem, *por. p.n.e.*

a.a.C.n.

łac. anno ante Christum natum, w roku przed narodzeniem Chrystusa, *por. p.n.e.*

AACOBS

ang. Australian Advisory Council on Bibliographical Services, Australijska Rada do spraw Bibliografii

AACR

ang. Anglo-American Cataloguing Rules, anglo-amerykańskie przepisy katalogowania

AAD

ang. Australian Association of the Deaf, Australijski Związek Głuchych

AAE

lotnisko Annaba, *skr. wg* → IATA, (Algieria)

ang. American Association of Engineers, Amerykańskie Stowarzyszenie Inżynierów

ang. At All Events, na wszelki wypadek (*gwara internet.*)

ang. Automatic Answering Equipment, automatyczne urządzenie odpowiadające

AAEA

ang. African Adult Education Association, Afrykańskie Stowarzyszenie do spraw Oświaty dla Dorosłych

AAF

ang. Army Air Forces, Wojskowe Siły Lotnicze

ang. Association of African Universities, Stowarzyszenie Uniwersytetów Afrykańskich, → AUA

ang. Auxiliary Air Forces, Pomocnicze Siły Lotnicze

AAFCE

ang. Allied Air Forces Central Europe, Alianckie Siły Lotnicze w Europie Środkowej

AAFNE

ang. Allied Air Forces Northern Europe, Alianckie Siły Lotnicze w Europie Północnej

AAFP

ang. American Association of Film Producers, Amerykańskie Towarzystwo Producentów Filmowych

AAFS

ang. American Ambulance and Field Service, Amerykańska Służba Transportu i Szpitali Polowych

AAFSE

ang. Allied Air Forces Southern Europe, Alianckie Siły Lotnicze w Europie Południowej

AAG

Archiwum Archidiecezjalne w Gnieźnie
ang. Anti Aircraft Gun, armata przeciwlotnicza

ang. Association of American Geographers, Stowarzyszenie Geografów Amerykańskich

AAgun

ang. anti-aircraft gun, działo przeciwlotnicze

AAHO

ang. Afro-Asian Housing Organization, Afrykańsko-Azjatycka Organizacja Planowania Przestrzennego

AAI

fr. Association Actuarielle Internationale, Międzynarodowe Stowarzyszenie Aktuarialne (specjalistów obliczeń ubezpieczeniowych)

AAL

lotnisko Aalborg, *skr. wg* → IATA, (Dania)

ang. Above Aerodrome Level, powyżej poziomu lotniska

ang. Association of Assistant Librarians,